

NACRT

Na temelju članka 26. stavak 1. točka e) Ustava Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“, br. 1/96, 3/96, 7/99, 3/00, 5/00 i 7/04), Skupština Županije Posavske, na sjednici održanoj dana _____ 2019.godine, donijela je:

Z A K O N

O PRUŽANJU BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Predmet Zakona)

Ovim Zakonom reguliraju se oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći, korisnici besplatne pravne pomoći, postupci u kojima se pruža besplatna pravna pomoć, tijela pred kojima se pruža besplatna pravna pomoć, uvjeti, kriteriji i način ostvarivanja besplatne pravne pomoći, postupak ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć, subjekti ovlašteni za pružanje besplatne pravne pomoći, financiranje, suradnja, stručno usavršavanje, nadležna tijela za pružanje besplatne pravne pomoći u Županiji Posavskoj (u daljnjem tekstu: Županija), dužnosti i ovlaštenja pravnih zastupnika, nadzor i druga pitanja od značaja za pružanje besplatne pravne pomoći.

Članak 2. (Besplatna pravna pomoć i minimum prava)

(1) Besplatna pravna pomoć oblik je ostvarivanja prava fizičke osobe na pravično suđenje i jednak pristup pravdi pred sudom i drugim tijelima.

(2) Odobrena besplatna pravna pomoć može se ograničiti samo iz razloga propisanih ovim Zakonom.

(3) Pravo na besplatnu pravnu pomoć ne obuhvaća i pravo na oslobađanje od pristojbi koje se ostvaruje u skladu s propisima o pristojbama.

(4) Osoba koja ostvaruje pravo na besplatnu pravnu pomoć pred nadležnim tijelom u mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta, uživa to pravo i na području Bosne i Hercegovine.

(5) U cilju ostvarivanja prava iz stavka (4) ovog članka, nadležna tijela za pružanje besplatne pravne pomoći ostvaruju međusobnu suradnju.

Članak 3. (Značenje izraza)

Pojedini izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- a) pravo na besplatnu pravnu pomoć - predstavlja pravo fizičke osobe da uz ispunjenje određenih uvjeta, traži i dobije stručnu pravnu pomoć od nadležnih tijela za pružanje besplatne pravne pomoći;
- b) oblik ostvarivanja besplatne pravne pomoći – predstavlja radnje i postupke kojima se korisniku besplatne pravne pomoći omogućava zaštita prava na pravično suđenje i jednak pristup pravdi;
- c) korisnik besplatne pravne pomoći – je fizička osoba kojoj je odobrena besplatna pravna pomoć na osnovu ovog Zakona;
- d) osoba slabog imovinskog stanja – smatra se osoba koja, prema svom općem imovinskom stanju i stanju članova svog obiteljskog kućanstva, nema sredstava za plaćanje punomoćnika i/ili radnje punomoćnika, te troškova postupka bez štete za nužno uzdržavanje sebe i članova svog kućanstva;
- e) članom obiteljskog kućanstva korisnika besplatne pravne pomoći – smatra se osoba utvrđena Obiteljskim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“ broj 35/05, 41/05, 31/14 i 32/19);
- f) nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći u Županiji je – Županijski zavod za pružanje pravne pomoći (u daljnjem tekstu: Zavod);
- g) pravni zastupnik je – državni službenik zaposlen u Zavodu, ovlašten za samostalno obavljanje poslova pružanja besplatne pravne pomoći;
- h) subjektima pružanja besplatne pravne pomoći – smatraju se nadležna tijela propisana ovim Zakonom;
- i) međunarodnom konvencijom – smatra se svaki međunarodni akt koji se odnosi na pravo pojedinca na pravično suđenje i jednak pristup pravdi, a koji je Bosna i Hercegovina ratificirala.

Članak 4. **(Ravnopravnost spolova)**

Odredbe ovog Zakona odnose se jednako na osobe muškog i ženskog spola, bez obzira na rod imenice upotrijebljene u tekstu Zakona.

II. OBLICI OSTVARIVANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI I POSTUPCI U KOJIMA SE PRUŽA BESPLATNA PRAVNA POMOĆ

Članak 5. **(Oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći)**

- (1) Besplatna pravna pomoć ostvaruje se kao pravo na:
 - a) opće informacije o pravima i obvezama,
 - b) pomoć pri popunjavanju obrazaca za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć,
 - c) pravne savjete,
 - d) pravnu pomoć pri sastavljanju svih vrsta podnesaka,

- e) zastupanje pred tijelima uprave i drugim tijelima i institucijama,
- f) zastupanje pred sudovima,
- g) pravnu pomoć u postupcima mirnog rješavanja spora (medijacija) i
- h) sačinjavanje podnesaka međunarodnim tijelima za zaštitu ljudskih prava.

(2) Pravo na opće informacije o pravima i obavezama i pomoć u popunjavanju obrazaca za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć imaju sve osobe bez obzira na ispunjavanje uvjeta propisanih ovim Zakonom.

(3) Pravni savjet je temeljito informiranje o načinu i mogućnostima rješavanja određenog pravnog pitanja u konkretnoj pravnoj stvari.

(4) Pravna pomoć iz stavka (1) ovog članka pruža se bez naknade.

Članak 6.

(Postupci u kojima se pruža besplatna pravna pomoć)

(1) Besplatna pravna pomoć pruža se korisnicima besplatne pravne pomoći u postupcima u kojima se ostvaruju i štite njihova prava i na zakonu zasnovani interesi.

(2) Postupci iz stavka (1) ovog članka su:

- a) upravni postupak,
- b) upravni spor,
- c) prekršajni postupak,
- d) parnični postupak,
- e) vanparnični postupak,
- f) ovršni postupak,
- g) kazneni postupak.

Članak 7.

(Postupci u kojima se ne pruža besplatna pravna pomoć)

Besplatna pravna pomoć ne pruža se u slijedećim postupcima:

- a) postupak pred gospodarskim odjelima nadležnih sudova,
- b) postupak upisa u registar gospodarskih društava,
- c) postupak registracije obrtničke djelatnosti,
- d) postupak registracije udruga ili fondacija,
- e) postupak pred nadležnim poreznim tijelima,
- f) sastavljanje privatnih isprava i ugovora.

Članak 8.

(Evidencija)

O pruženoj besplatnoj pravnoj pomoći Zavod vodi evidenciju u manualnoj i elektronskoj formi, a način vođenja i sadržaj evidencija propisuje ministar pravosuđa i uprave Županije Posavske (u daljnjem tekstu: ministar).

III. KORISNIK I ZABRANA DISKRIMINACIJE KORISNIKA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Članak 9. (Korisnik besplatne pravne pomoći)

Korisnik besplatne pravne pomoći (u daljnjem tekstu: korisnik) je osoba kojoj se na području Županije pruža besplatna pravna pomoć prema uvjetima propisanim zakonom, i to:

- a) državljanin Bosne i Hercegovine koji ima prebivalište, odnosno boravište na području Županije i druga fizička osoba koja ima boravište na području Bosne i Hercegovine;
- b) fizička osoba koja se nalazi na području Bosne i Hercegovine pod međunarodnom zaštitom u skladu s međunarodnim standardom, a osobito tražitelji azila, izbjeglice, osobe pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, osoba u postupku protjerivanja, apatridi, žrtve trgovine ljudima, u skladu s obvezama koje Bosna i Hercegovina ima prema međunarodnim konvencijama,
- c) osobe čija su prava zaštićena odredbama Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece, Konvencije o ostvarivanju alimentacijskih zahtjeva u inozemstvu, Konvencije o građanskom i sudskom postupku i Konvencije o olakšanju pristupa sudovima.

Članak 10. (Zabrana diskriminacije)

Korisnik besplatne pravne pomoći ima pravo na besplatnu pravnu pomoć, pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, bez obzira na njegovu rasu, boju kože, jezik, vjeru, etničku pripadnost, nacionalno ili socijalno porijeklo, veze s nacionalnom manjinom, političko ili drugo uvjerenje, članstvo u sindikatu ili nekoj drugoj udruzi, obrazovanje, spol, spolno izražavanje ili orijentaciju, kao i svaku drugu okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu onemogućiti ili ugroziti priznavanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava utvrđenih ovim Zakonom.

IV. UVJETI ZA OSTVARIVANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Članak 11. (Uvjeti za ostvarivanje besplatne pravne pomoći)

- (1) Pravo na besplatnu pravnu pomoć na osnovu statusa ostvaruje:
 - a) žrtva nasilja u obitelji ili nasilja na osnovu spola,
 - b) korisnik stalne novčane pomoći ostvarene prema županijskom propisu o socijalnoj zaštiti,
 - c) osoba kojoj je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljela osoba,
 - d) korisnik najniže mirovine pod uvjetom da nema drugih članova obiteljskog kućanstva,
 - e) nezaposlena osoba,
 - f) ratni vojni invalid i branitelj Domovinskog rata u postupcima zaštite prava prema propisima iz oblasti braniteljsko-invalidske zaštite i povoljnijeg umirovljenja,

- g) tražitelj azila, osoba pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, osoba u postupku protjerivanja, apatrid i žrtva trgovine ljudima,
- h) dijete u skladu s Konvencijom o pravima djeteta.

(2) Pravo na besplatnu pravnu pomoć ostvaruje i osoba lošeg imovinskog stanja kada to utvrdi Zavod.

(3) Pravo na branitelja i zastupanje u kaznenom postupku imaju i osobe koje nemaju prebivalište na području Županije pod uvjetima propisanim Zakonom o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH», broj 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10 i 8/13).

Članak 12. **(Dokazivanje statusa)**

Status osoba iz članka 11. stavak (1) ovog Zakona dokazuje se odgovarajućim ispravama izdanim od Zavoda kojima je utvrđen status te osobe.

Članak 13. **(Utvrdjivanje lošeg imovinskog stanja)**

(1) Osobom lošeg imovinskog stanja, koja ima pravo na besplatnu pravnu pomoć, smatra se osoba čiji mjesečni prihodi po članu kućanstva ne prelaze iznos od 30% prosječne isplaćene mjesečne neto plaće zaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnoj kalendarskoj godini, a nema nekretnina ili druge imovine kojom može podmiriti troškove postupka.

(2) Kod utvrđivanja lošeg imovinskog stanja osoba iz stavka (1) ovog članka, neće se uzimati u obzir prihod i imovina članova obitelji korisnika koji s njim žive u zajedničkom kućanstvu, a protustranka su u postupku.

(3) Pod prihodima, nekretninom ili drugom imovinom osoba iz stavka (1) ovog članka podrazumijevaju se prihodi, nekretnine i druga imovina koja je županijskim zakonom o socijalnoj zaštiti propisana kao uvjet za ostvarivanje prava na pomoć za održavanje.

Članak 14. **(Neosnovanost zahtjeva i otkazivanje besplatne pravne pomoći)**

(1) Besplatna pravna pomoć neće se odobriti podnositelju zahtjeva ili će se otkazati ukoliko je odobrena:

- a) ako se iz samog zahtjeva, dokaza i činjenica na kojima se zasniva zahtjev očigledno može zaključiti da je takav zahtjev neosnovan;
- b) ako se radi o neopravdanom vođenju postupka;
- c) ako se radi o zloupotrebi prava na besplatnu pravnu pomoć.

(2) Smatrat će se da je riječ o neopravdanom vođenju postupka kada je podnositelj zahtjeva u očiglednom nesrazmjeru sa stvarnim izgledom za uspjeh, kao i kada želi voditi postupak radi postizanja svrhe koja je suprotna načelima poštenja i morala.

(3) Smatrat će se da je riječ o zloupotrebi prava na besplatnu pravnu pomoć ako je podnositelj zahtjeva dao netočne podatke o ispunjavanju kriterija iz ovog Zakona ili ako u

slučaju promijenjenih okolnosti tijekom vođenja postupka, prema kojima ne bi imao pravo na besplatnu pravnu pomoć, nije Zavodu prijavio te promijenjene okolnosti.

(4) Pravna pomoć se neće odobriti ili će se otkazati osobi koja se ponaša nasilnički ili nepristojno prema pružatelju besplatne pravne pomoći.

V. POSTUPAK OSTVARIVANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Članak 15.

(Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći)

(1) Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći, uz priložene dokaze o ispunjavanju uvjeta propisanih ovim zakonom, podnosi se Zavodu na obrascu kojeg propisuje ministar.

(2) Podnositelj zahtjeva prilaže uz zahtjev svoju pisanu izjavu i pisanu izjavu punoljetnih članova svog obiteljskog kućanstva o imovinskom stanju, kao i svoju ovjerenu pisanu izjavu i ovjerenu pisanu izjavu punoljetnih članova svog kućanstva o dopuštanju uvida u sve podatke o imovini i prihodima.

(3) Za točnost podataka navedenih u zahtjevu, podnositelj zahtjeva odgovara kazнено i materijalno.

(4) Osobe pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, izbjeglice, apatridi i žrtve trgovine ljudima uz zahtjev prilažu odgovarajuće isprave nadležnog tijela kojim potvrđuju svoj status.

Članak 16.

(Provjera podataka)

(1) Zavod, prema vlastitoj procjeni, provjerava činjenice navedene u izjavi o imovinskom stanju podnositelja zahtjeva i punoljetnih članova njegovog kućanstva.

(2) Na zahtjev Zavoda, tijela i pravne osobe dužne su dostaviti podatke kojima raspolažu ili vode evidencije o činjenicama navedenim u izjavi o imovinskom stanju podnositelja zahtjeva.

Članak 17.

(Rješenje)

(1) O zahtjevu za pružanje besplatne pravne pomoći te o otkazivanju odobrenja pravne pomoći odlučuje rukovoditelj Zavoda rješenjem bez odgađanja, a najkasnije u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva, odnosno utvrđivanja uvjeta za otkazivanje odobrene pravne pomoći, u skladu s odredbama Zakona o upravnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“ broj: 2/98 i 48/99).

(2) Protiv rješenja iz stavka (1) ovog članka korisnik ima pravo izjaviti žalbu u roku od osam dana od prijema rješenja.

(3) Žalba na rješenje iz stavka (1) ovog članka se podnosi ministru, koji o žalbi odlučuje u roku od osam dana od dana podnošenja žalbe.

(4) Rješenje ministra je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

Članak 18.
(Vremensko važenje rješenja)

(1) Rješenje o odobrenoj besplatnoj pravnoj pomoći važi do pravomoćnog okončanja postupka za koji je besplatna pravna pomoć odobrena ukoliko odobrena pravna pomoć nije ranije otkazana.

(2) Za postupke po izvanrednim pravnim lijekovima, postupke pred Ustavnim sudovima u Bosni i Hercegovini i pred Europskim sudom za ljudska prava, na osnovu zahtjeva stranke donosi se posebno rješenje.

(3) Na rješenje iz stavka (2) ovog članka primjenjuju se odredbe članka 17. ovog Zakona.

Članak 19.
(Povrat troškova postupka)

(1) Kada je korisnik potpuno ili djelomično uspio u postupku i budu mu dosuđeni troškovi postupka, na zahtjev Zavoda dužan je vratiti u proračun Županije iznos troškova ostvarenih po osnovu odobrene pravne pomoći o čemu se donosi posebno rješenje.

(2) Na rješenje iz stavka (1) ovog članka primjenjuju se odredbe članka 17. ovog Zakona.

Članak 20.
(Obveza vraćanja sredstava)

(1) Kada se u tijeku postupka donese rješenje o otkazivanju besplatne pravne pomoći zbog zloupotrebe prava na besplatnu pravnu pomoć ili se utvrdi da su se financijske prilike korisnika ili članova njegovog obiteljskog kućanstva bitno izmijenile tako da je isti u mogućnosti potpuno ili djelomično vratiti troškove za pruženu pravnu pomoć, korisnik je dužan vratiti u proračun Županije sredstva utrošena na pružanje pravne pomoći, o čemu se donosi posebno rješenje.

(2) Na rješenje iz stavka (1) ovog članka primjenjuju se odredbe članka 17. ovog Zakona.

Članak 21.
(Način obračuna troškova i utrošenih sredstava)

Troškovi ostvareni po osnovu pružene besplatne pravne pomoći i sredstva utrošena na pružanje besplatne pravne pomoći iz članka 19. i članka 20. ovog Zakona obračunavaju se prema odvjjetničkoj tarifi, dok se ostali troškovi utvrđuju na temelju odgovarajuće dokumentacije.

Članak 22.
(Troškovi izgubljenog spora)

Kada korisnik izgubi spor za čije vođenje mu je odobrena besplatna pravna pomoć, nije dužan nadoknaditi troškove pravne pomoći.

VI. SUBJEKTI OVLAŠTENI ZA PRUŽANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Članak 23. (Subjekti)

- (1) Besplatnu pravnu pomoć u skladu s odredbama ovog Zakona pruža Zavod.
- (2) Besplatnu pravnu pomoć mogu pružati i odvjetnici koji su članovi odvjetničkih komora u Bosni i Hercegovini, udruge i fondacije registrirane za pružanje besplatne pravne pomoći i drugi subjekti, u skladu s drugim zakonima.

VII. PRAVNI ZASTUPNIK

Članak 24. (Pravni zastupnik)

- (1) Pravni zastupnik je državni službenik zaposlen u Zavodu (u daljnjem tekstu: pravni zastupnik)
- (2) Pravni zastupnik ovlašten je za samostalno pružanje besplatne pravne pomoći.
- (3) Pored općih i posebnih uvjeta propisanih zakonom i provedbenim propisima koji se odnose na državne službenike, pravni zastupnik mora ispunjavati i posebne uvjete utvrđene ovim Zakonom i to položen pravosudni ispit i najmanje tri godine radnog staža na pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita.

Članak 25. (Zastupanje)

- (1) Pravni zastupnik poduzima sve radnje i sudjeluje u svim fazama postupka do pravomoćnog okončanja postupka, ukoliko odobrena pravna pomoć nije ranije otkazana.
- (2) Pravni zastupnik ne može zastupati više od jedne stranke u jednom predmetu, osim kada stranke imaju istu procesnu ulogu.

Članak 26. (Obveza čuvanja službene tajne)

- (1) Pravni zastupnik je dužan čuvati kao službenu tajnu sve što je saznao ili mu je stranka povjerila, osim ako je u svojstvu branitelja oslobođen ove obveze na osnovu izričitog ili prešutnog odobrenja korisnika, kao i u slučajevima kada je branitelj, a posumnja da će uslijediti izvršenje teškog kaznenog djela ili kada se pokrene parnica radi namirenja troškova i izdataka koje je korisnik prouzročio Zavodu lažno prikazujući svoje stanje, a u cilju osiguranja prava na besplatno zastupanje na sudu ili pred tijelima uprave i drugim tijelima i institucijama.
- (2) Službenu tajnu iz stavka (1) ovog članka dužni su čuvati i drugi zaposlenici Zavoda.

Članak 27.
(Razlozi za odbijanje zastupanja)

Pravni zastupnik će odbiti pružiti besplatnu pravnu pomoć u postupcima iz članka 6. stavka (2) ovog Zakona, u slučajevima predviđenim zakonima kojima se reguliraju ti postupci.

Članak 28.
(Otkazivanje punomoći)

(1) Odmah po saznanju za postojanje razloga i okolnosti iz članka 27. ovog Zakona, pravni zastupnik je dužan otkazati punomoć korisniku.

(2) Po otkazivanju punomoći pravni zastupnik je dužan u razdoblju od 30 dana nastaviti pružati pravnu pomoć, ako je to nužno da se od korisnika otkloni kakva šteta, osim ako korisnik nije imenovao drugog zastupnika ili se poduzimanju tih radnji izričito protivi.

Članak 29.
(Dužnosti pravnog zastupnika kao branitelja)

(1) Pravni zastupnik kao branitelj tijekom kaznenog postupka mora zastupajući osumnjičenog, odnosno optuženog poduzimati sve nužne radnje u cilju utvrđivanja činjenica, prikupljanja dokaza koji idu u korist osumnjičenog, odnosno optuženog, kao i zaštite njihovih prava.

(2) Prava i dužnosti pravnog zastupnika kao branitelja ne prestaju u slučaju opoziva, sve dok ga sudac, odnosno sudsko vijeće ne razriješi te dužnosti.

Članak 30.
(Obaveza obavještanja)

Pravni zastupnik je dužan obavijestiti stranku o poduzetim radnjama u postupku i svim drugim činjenicama bitnim za tijek i ishod konkretnog postupka.

Članak 31.
(Druga prava i obveze pravnog zastupnika)

Na prava i obveze pravnog zastupnika, koje nisu regulirane ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 9/13, 11/13, 2/14 i 6/17).

Članak 32.
(Angažiranje drugih osoba)

(1) Pravni zastupnik može u pojedinom postupku angažirati ili zatražiti angažiranje vještaka, sudskih tumača i drugih osoba, kada ocjeni da je to neophodno za vršenje obrane ili zastupanja.

(2) Pravni zastupnik je dužan predlagati ili angažirati osobe iz stavka (1) ovog članka nepristrano, rukovodeći se isključivo njihovom stručnošću i iskustvom u obavljanju poslova za koje se angažiraju.

VIII. FINANCIRANJE, SURADNJA I STRUČNO USAVRŠAVANJE

Članak 33. (Financiranje)

Sredstva za organiziranje i pružanje besplatne pravne pomoći od strane Zavoda osiguravaju se u proračunu Županije.

Članak 34. (Međusobna suradnja nadležnih tijela)

(1) Zavod uspostavlja suradnju s drugim tijelima osnovanim za pružanje besplatne pravne pomoći, udrugama i fondacijama registriranim za pružanje besplatne pravne pomoći u cilju razmjene informacija i prakse u području besplatne pravne pomoći.

(2) Zavod surađuje s centrima za socijalni rad, nadležnim ministarstvima, jedinicama lokalne samouprave i drugim tijelima, u cilju praćenja prakse primjene zakonskih odredbi u određenim područjima i analize potreba građana da svoja prava i obveze definirane tim zakonima rješavaju uz pružanje pravne pomoći.

Članak 35. (Edukacija kadrova i unapređenje kvalitete)

(1) Zavod osigurava stručno usavršavanje pravnih zastupnika, naročito u području međunarodnih standarda, propisa i prakse kako bi se osigurao kontinuirani razvoj kvalitete pružene usluge.

(2) Zavod kontinuirano unapređuje kvalitetu pružanja besplatne pravne pomoći.

IX. ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI

Članak 36. (Status Zavoda)

Zavod je samostalna županijska upravna organizacija koja je osnovana Zakonom o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ broj 4/08 i 2/10).

Članak 37. (Nadležnost Zavoda)

Zavod osigurava pružanje besplatne pravne pomoći na način i pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom.

Članak 38. (Javnost rada i izvješćivanje)

(1) Zavod osigurava kontinuirano pružanje informacija javnosti o ciljevima, načinu osiguranja i drugim pitanjima iz oblasti besplatne pravne pomoći.

(2) Radi praćenja i unapređenja besplatne pravne pomoći Zavod podnosi Vladi Županije Posavske i Skupštini Županije Posavske godišnje izvješće o radu s prijedlogom

mjera za unapređenje sustava pružanja besplatne pravne pomoći koje sadrži podatke o kategoriji i broju korisnika besplatne pravne pomoći po područjima u kojima je pružena pravna pomoć, vrsti pravne pomoći, te drugim pitanjima od značaja za izvješćivanje o radu iz područja pružanja besplatne pravne pomoći.

X. NADZOR I KONTROLA KVALITETE

Članak 39. (Nadzor nad primjenom Zakona)

Nadzor nad primjenom ovog Zakona provodi Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske.

Članak 40. (Kontrola kvalitete koju vrši direktor Zavoda)

(1) Direktor Zavoda vodi brigu o stručnom i savjesnom pružanju besplatne pravne pomoći od strane pravnih zastupnika.

(2) U slučaju nestručnog i nesavjesnog pružanja pravne pomoći, odnosno opravdanih pritužbi građana, direktor je dužan poduzeti mjere predviđene zakonom radi otklanjanja nepravilnosti i utvrđivanja odgovornosti pravnog zastupnika.

(3) Korisnik besplatne pravne pomoći ima pravo u slučaju nestručnog i nesavjesnog pružanja pravne pomoći podnijeti pritužbu direktoru Zavoda.

Članak 41. (Kontrola kvalitete koju vrši tijelo pred kojim se vodi postupak)

U slučaju nestručnog i nesavjesnog pružanja besplatne pravne pomoći, tijelo pred kojim se vodi postupak dužno je na to upozoriti pravnog zastupnika i o tome sastaviti službenu zabilješku u spisu, kao i o nestručnom i nesavjesnom postupanju pravnog zastupnika pismeno upozoriti direktora Zavoda i korisnika.

XI. KAZNENE I PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 42. (Prekršajna odgovornost)

(1) Zabranjena je i kažnjiva svaka radnja kojom se dovode do diskriminacije osobe koje traže besplatnu pravnu pomoć.

(2) Sankcioniranje počinitelja djela iz stavka (1) ovog članka vrši se prema Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH“ broj 59/09 i 66/16).

Članak 43.
(Disciplinska i kaznena odgovornost)

(1) Pravni zastupnici podliježu disciplinskoj odgovornosti za povredu odredaba ovog Zakona u skladu s odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Posavskoj („Narodne novine Županije Posavske, broj: 9/13, 11/13, 2/14, 6/17).

(2) Ukoliko povrede odredaba iz stavka (1) ovog članka predstavljaju kazneno djelo, kazneno gonjenje i sankcioniranje počinitelja djela iz stavka (1) ovog članka vrši se prema odgovarajućim odredbama kaznenog zakona.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 44.
(Podzakonski akti)

Pravilnik o načinu vođenja i sadržaja evidencije o pruženoj pravnoj pomoći, obrazac zahtjeva za ostvarivanjem prava na besplatnu pravnu pomoć, obrazac izjave o dopuštenju uvida u podatke o imovini korisnika i punoljetnih članova njegovog domaćinstva, donosi ministar u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 45.
(Prestanak važenja Zakona)

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o pružanju pravne pomoći („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 3/10, 1/12 i 2/13).

Članak 46.
(Stupanje na snagu Zakona)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Narodnim novinama Županije Posavske“.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA POSAVSKA
-SKUPŠTINA-

Broj:
Domaljevac, _____ .2019. godine

Predsjednik Skupštine

Blaž Župarić

OBRAZLOŽENJE
Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći

I. – USTAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći sadržan je u članku 26. e) Ustava Županije Posavske („Narodne novine Županije Posavske“ broj: 1/96, 3/96, 7/99, 3/00, 5/00 i 7/04).

II. – RAZLOZI DONOŠENJA ZAKONA

U Županiji Posavskoj trenutno je na snazi Zakon o pružanju pravne pomoći iz 2010. godine („Narodne novine Županije Posavske“ broj: 3/10, 1/12 i 2/13). Usvajanje ovog zakona predstavljalo je pravni odgovor na obveze sadržane u Strategiji za reformu sektora pravde u BiH za razdoblje od 2009. do 2013. godine.

Iako je postojeći Zakon pretrpio dvije izmjene i dopune, dosadašnja primjena ukazala je na postojanje određenih manjkavosti koje je neophodno ukloniti kako bi se osigurao efikasan i djelotvoran pristup pravdi. Novi Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći je evoluirao u odnosu na postojeći u pozitivnom smislu i to prvenstveno na način da se:

1. Pored postupaka u kojima se pruža pravna pomoć, taksativno navode postupci u kojima se ne pruža pravna pomoć,
2. Proširuje krug potencijalnih korisnika besplatne pravne pomoći na:
 - osobe kojima je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljele osobe,
 - djecu u skladu s Konvencijom o pravima djeteta koja štiti pravo djeteta lišenog obiteljske sredine, te obvezuje na posebnu zaštitu i pomoć države, kao i čitav niz mjera koje poduzimaju institucije radi zaštite djeteta u sudskim i drugim postupcima,
 - tražitelje azila, osobe pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, osobe u postupku protjerivanja, apatride i žrtve trgovine ljudima u skladu s prijedlogom Direktive za pravnu pomoć koju je usvojilo Vijeće Europe u siječnju 2003. godine, a s ciljem poboljšanja pristupa pravdi uspostavljanjem minimalnih zajedničkih pravila koja se odnose na pravnu pomoć. Također i niz drugih međunarodnih pravnih dokumenata o ljudskim pravima, koji su sastavni dio ustavnog sustava Bosne i Hercegovine, uređuju obveze pružanja besplatne pravne pomoći od strane državnih tijela osobama koje se nađu na njenom području (tražitelji azila, izbjeglice, osobe pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, apatridi, žrtve trgovine ljudima.),
3. Uređuje postupak ostvarivanja besplatne pravne pomoći od podnošenja zahtjeva sve do žalbe koja se podnosi ministru pravosuđa i uprave,

4. Iscrpno uređuje dokazivanje statusa budućeg korisnika i predviđa zakonita provjera podataka za eventualnu zloupotrebu korištenja besplatne pravne pomoći,
5. Predviđa povrat troškova postupka kada je korisnik potpuno ili djelomično uspio u postupku prema odvetničkoj tarifi i na temelju odgovarajuće dokumentacije te se taj prihod usmjerava u Proračun Županije Posavske,
6. Pravni zastupnik definira kao državni službenik zaposlen u Zavodu,
7. Posebna pažnja se posvećuje području nadzora i kvalitete rada kako od strane pravnih zastupnika tako i od strane tijela pred kojim se vodi postupak, kao i mogućnost pritužbi od strane krajnjeg korisnika,
8. Predviđa kontinuirana edukacija kadrova koji pružaju besplatnu pravnu pomoć, posebno u području međunarodnih standarda, propisa i prakse, kako bi se osigurao razvoj kvalitete pruženih usluga.

Budući da nas Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskih prava obvezuju na osiguranje zaštite najranjivijih i socijalno ugroženih grupa stanovništva, Ministarstvo pravosuđa i uprave se pri izradi ovog teksta Zakona vodilo činjenicom da se jednakost građana pred sudom ostvaruje osiguranjem besplatne pravne pomoći. Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kroz praksu Europskog suda za ljudska prava utvrđuje obvezu država članica da osiguraju besplatnu pravnu pomoć kada je to neophodno za efikasnu zaštitu građanskih prava i obveza, neovisno od mogućnosti stranke da se sama zastupa.

Sukladno navedenom, a sve s ciljem sačinjavanja pravnog okvira za efikasan i djelotvoran pristup pravdi Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske u skladu s Planom i programom rada za 2019. godinu pripremilo je novi Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći.

III. OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Ovim zakonom reguliraju se oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći, korisnici besplatne pravne pomoći, postupci u kojima se pruža besplatna pravna pomoć, tijela pred kojima se pruža besplatna pravna pomoć, uvjeti, kriteriji i način ostvarivanja besplatne pravne pomoći, postupak za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, subjekti ovlašteni za pružanje besplatne pravne pomoći, financiranje, suradnja, stručno usavršavanje, nadležna tijela za pružanje besplatne pravne pomoći u Županiji Posavskoj, dužnosti i ovlaštenja pravnih zastupnika, nadzor i druga pitanja od značaja za pružanje besplatne pravne pomoći.

Nacrt zakona je koncipiran u sljedeće cjeline (poglavlja):

I. OPĆE ODREDBE (Čl. 1.-4.)

U ovoj cjelini pobrojana su pitanja koja se uređuju ovim zakonom. Definira se pojam besplatne pravne pomoći i minimum prava korisnika, značenje pojedinih izraza koji se koriste u Zakonu kao i ravnopravnost spolova kad je u pitanju terminologija.

II. OBLICI OSTVARIVANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI I POSTUPCI U KOJIMA SE PRUŽA BESPLATNA PRAVNA POMOĆ (Čl. 5. – 8.)

U ovim odredbama propisuju se oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći. Također su propisani postupci u kojima se korisnicima pruža besplatna pravna pomoć kao i postupci u kojima se ona ne pruža (to su postupci koji nisu neophodni, odnosno ne mogu ih voditi osobe lošeg imovinskog stanja kao i pravne radnje za koje je obvezna notarska obrada).

III. KORISNIK I ZABRANA DISKRIMINACIJE KORISNIKA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI (Čl. 9. -10.)

U III. poglavlju definira se korisnik besplatne pravne pomoći i utvrđuje zabrana diskriminacije osobe koja ima pravo na besplatnu pravnu pomoć.

IV. UVJETI ZA OSTVARIVANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI (Čl. 11. – 14.)

U ovoj cjelini propisuju se uvjeti za ostvarivanje besplatne pravne pomoći osoba koje to pravo ostvaruju na temelju svog statusa kao posebno osjetljive kategorije, kao i osobe lošeg imovinskog stanja koje se utvrđuje u postupku pred nadležnim tijelom. Osobom lošeg imovinskog stanja smatra se osoba čiji mjesečni prihodi po članu obitelji ne prelaze iznos od 30 % prosječne isplaćene mjesečne neto plaće zaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine u predhodnoj kalendarskoj godini, a nema nekretnina ili drugu imovinu. Također je propisano da se kod utvrđivanja lošeg imovinskog stanja osobe neće uzimati u obzir prihod i imovina članova obitelji korisnika koji s njim žive u zajedničkom kućanstvu, a protustranka su u postupku. Prihodom, nekretninom ili drugom imovinom smatraju se prihodi, nekretnine i druga imovina koja je županijskim Zakonom o socijalnoj zaštiti propisana kao uvjet za ostvarivanje prava na pomoć za uzdržavanje. Bez obzira što se pravna pomoć pruža besplatno u ovim odredbama su propisani uvjeti pod kojim se besplatna pravna pomoć neće odobriti podnositelju zahtjeva ili će se otkazati ukoliko je odobrena.

V. POSTUPAK OSTVARIVANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI (Čl. 15-22.)

U ovom poglavlju regulira se postupak pružanja besplatne pravne pomoći, počevši od podnošenja zahtjeva i dokaza o ispunjavanju uvjeta, provjeri podataka, donošenja rješenja o odobravanju besplatne pravne pomoći, kao i prava na žalbu, određivanja tijela za rješavanje po žalbi i vremensko važenje rješenja o odobrenju besplatnoj pravnoj pomoći. Propisuju se slučajevi i uvjeti kada je korisnik dužan vratiti nadležnom tijelu odnosno proračunu Županije dosuđene troškove postupka i sredstva utošena za pružanje besplatne pravne pomoći. Također je propisano da se troškovi postupka za izgubljeni spor ne nadoknađuju.

VI. SUBJEKTI OVLAŠTENI ZA PRUŽANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI (Čl.23.)

U VI. poglavlju definirani su subjekti pružanja besplatne pravne pomoći u Županiji, a to su pored Županijskog Zavoda za pružanje pravne pomoći, odvjetnici koji su članovi odvjetničkih komora u Bosni i Hercegovini, udruge i fondacije registrirane za pružanje besplatne pravne pomoći i drugi subjekti u skladu s drugim zakonima.

VII. PRAVNI ZASTUPNIK (Čl. 24-32.)

VII. poglavlje definira pravnog zastupnika kao državnog službenika zaposlenog u Zavodu, koji je ovlašten za samostalno pružanje besplatne pravne pomoći ukoliko ispunjava opće i posebne uvjete (položen pravosudni ispit i najmanje tri godine radnog iskustva na pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita). Pravni zastupnik poduzima sve radnje i sudjeluje u svim fazama postupka do pravomoćnog okončanja. Propisano je da pravni zastupnik ne može zastupati više od jedne stranke u jednom predmetu i dužan je čuvati kao službenu tajnu sve što je saznao ili mu je stranka povjerila, osim u slučajevima navedenim u ovom zakonu. Pored toga, definirana su prava, dužnosti i obveze pravnih zastupnika kao i mogućnost angažiranja vještaka, sudskih tumača i drugih osoba, kada je to neophodno za uspješnu obranu ili zastupanje.

VIII. FINANCIRANJE, SURADNJA I STRUČNO USAVRŠAVANJE (Čl. 33-35.)

Ovim poglavljem regulira se proračunsko financiranje djelatnosti pružanja besplatne pravne pomoći u Županiji Posavskoj. Definira se suradnja Zavoda s drugim tijelima osnovanim prema propisima o pružanju besplatne pravne pomoći, udrugama i fondacijama registriranim za pružanje pravne pomoći u cilju razmjene informacija i prakse, te obveza suradnje s centrima za socijalni rad, nadležnim ministarstvima, jedinicama lokalne samouprave i drugim tijelima. Propisuje se obveza Zavoda da osigura stalnu edukaciju kadrova i kontinuirano unaprjeđuje kvalitetu pružanja besplatne pravne pomoći.

IX. ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI (Čl. 36-38.)

U ovoj cjelini se utvrđuje status Županijskog zavoda za pružanje pravne pomoći kao samostalne županijske upravne organizacije koja se osniva Zakonom o organizaciji i djelokrugu tijela uprave i upravnih organizacija Županije Posavske. U ovim odredbama utvrđuje se nadležnost Zavoda, javnost rada kao i izvješćivanje putem podnošenja izvješća Vladi Županije Posavske i Skupštini Županije Posavske.

X. NADZOR I KONTROLA KVALITETE (Čl. 39.-41.)

U ovom poglavlju utvrđuje se da nadzor nad primjenom ovog zakona provodi Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske, dok o stručnom i savjesnom pružanju pravne pomoći brine direktor Zavoda.

XI. KAZNENE I PREKRŠAJNE ODREDBE (Čl. 42-43.)

Kaznenim odredbama zabranjuje se i kažnjava svaka radnja kojom se dovodi do diskriminacije osobe koja traži besplatnu pravnu pomoć. Posebno je regulirano da pravni zastupnici podliježu disciplinskoj odgovornosti za povredu odredbi ovog Zakona kao i kaznenoj odgovornosti ukoliko povrede predstavljaju kazneno djelo.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (Čl. 44-46.)

U prijelaznim i završnim odredbama utvrđuje se rok za donošenje podzakonskih akata i propisanih obrazaca. Također je utvrđeno da danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje

važiti Zakon o pružanju pravne pomoći („Narodne novine Županije Posavske“, broj: 3/10, 1/12 i 2/13).

IV. – FINANCIJSKA SREDSTVA

Za provedbu ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u Proračunu Županije Posavske.

V. USKLAĐENOST PROPISA S EU ZAKONODAVSTVOM

U dijelu obrazloženja koje se odnosi na razloge donošenja naveli smo sve relevantne međunarodne konvencije i druge pravne dokumente s kojima je usklađen ovaj zakon.

VI. POSTUPAK IZRADE PROPISA

U postupku izrade nacrtu Zakona, Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije Posavske uskladilo je tekst nacrtu Zakona s mišljenjem Ureda za zakonodavstvo i s mišljenjem Ministarstva financija Županije Posavske.

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE ŽUPANIJE POSAVSKE

